

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Warszawie

LWA.410.023.02.2021

Anna Raszkiewicz
Dyrektor Powiatowego Urzędu Pracy
dla Powiatu Warszawskiego Zachodniego
Powiatowy Urząd Pracy
dla Powiatu Warszawskiego Zachodniego
ul. Poznańska 131A
05-850 Ożarów Mazowiecki

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/21/018 Efekty wybranych działań państwa podejmowanych w celu łagodzenia skutków epidemii
w gospodarce

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Powiatowy Urząd Pracy dla Powiatu Warszawskiego Zachodniego ¹ , ul. Poznańska 131A; 05-850 Ożarów Mazowiecki
Kierownik jednostki kontrolowanej	Anna Raszkiewicz, Dyrektor Powiatowego Urzędu Pracy dla Powiatu Warszawskiego Zachodniego od 1 kwietnia 2000 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Wdrażanie instrumentów wsparcia i rezultaty udzielonej pomocy. 2. Analiza efektów udzielonego wsparcia.
Okres objęty kontrolą	2020 – I połowa 2021 r.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Warszawie
Kontrolerzy	1. Kamila Kucharska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWA/144/2021 z 7 września 2021 r. oraz nr LWA/207/2021 z 20 grudnia 2021 r. 2. Wanda Dąbrowska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWA/160/2021 z 4 października 2021 r. 3. Łukasz Misiak, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWA/191/2021 z 19 listopada 2021 r.

(akta kontroli tom I str. 1-5, 44)

¹ Dalej także: PUP albo Urząd.

² Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W latach 2020 – 2021 (I półrocze) PUP udzielał wsparcia finansowego dla przedsiębiorców zgodnie z ustawą z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych⁴ w ramach tzw. Tarczy Antykryzysowej⁵. W Urzędzie, który nie był przygotowany na realizację tego rodzaju i skali wsparcia, podjęto działania, mające na celu dostosowanie organizacji pracy i zapewnienie sprawnej obsługi beneficjentów. Pomimo podjętych działań w początkowym okresie wdrażania pomocy (II kwartał 2020 r.), kiedy liczba napływających wniosków była największa, wystąpiły przypadki, w których udzielenie wsparcia następowało po upływie ponad 30 dni.

Na podstawie analizy wybranej próby wniosków stwierdzono, że wsparcie przyznawano podmiotom uprawnionym, zgodnie z warunkami określonymi w ustawie COVID-19 oraz w wytycznych ministra właściwego do spraw pracy⁶. Do weryfikacji spełnienia przez przedsiębiorców ww. warunków PUP wykorzystywał dostępne narzędzia i instrumenty, tj. przede wszystkim dane z rejestrów publicznych⁷ oraz oprogramowanie systemu Syriusz^{Std8}. Urząd nie został jednak wyposażony w narzędzia umożliwiające weryfikację w pełnym zakresie składanych wniosków i zawartych w nich oświadczeń przedsiębiorców. W konsekwencji część warunków udzielanej pomocy (np. wysokość obrotów gospodarczych) oceniano wyłącznie na podstawie oświadczeń beneficjentów.

PUP nie zapewnił rzetelnej, tj. opartej o dokumenty źródłowe, weryfikacji prawidłowości pobrania i wykorzystania wsparcia przyznanego na podstawie art. 15zzb ustawy COVID-19. Podstawę rozliczenia przyznanej pomocy, w większości przypadków objętych kontrolą, stanowiły wyłącznie oświadczenia beneficjentów.

W związku z brakiem narzędzi oraz ogólnych wytycznych, PUP nie przeprowadzał kontroli u beneficjentów w zakresie prawidłowości wykorzystania wsparcia, ani nie monitorował skuteczności i trwałości działań pomocowych w ramach Tarczy Antykryzysowej.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁹ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Wdrażanie instrumentów wsparcia i rezultaty udzielonej pomocy.

Opis stanu faktycznego

1.1. W latach 2020 – I połowa 2021 r. Dyrektor PUP realizowała zadania związane z udzielaniem wsparcia przedsiębiorcom w ramach Tarczy Antykryzysowej

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Dz. U. z 2021 r. poz. 2095, ze zm., dalej: ustawa COVID-19.

⁵ Instrumenty pomocowe przewidziane na podstawie: art. 15zzb, 15zcc, 15zdd, 15zze⁴, 15zze^{4a} ustawy COVID-19 oraz wydanych na podstawie tej ustawy rozporządzeń wykonawczych: rozporządzenia Rady Ministrów z 19 stycznia 2021 r. w sprawie wsparcia uczestników obrotu gospodarczego poszkodowanych wskutek pandemii COVID-19 - Dz.U. poz. 152, rozporządzenia Rady Ministrów z 26 lutego 2021 r. w sprawie wsparcia uczestników obrotu gospodarczego poszkodowanych wskutek pandemii COVID-19 - Dz.U. poz. 371 (dalej: rozporządzenia COVID).

⁶ Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej do 6 października 2020 r., a następnie Minister Rozwoju, Pracy i Technologii, dalej: Minister.

⁷ Z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej oraz z Krajowego Rejestru Sądowego.

⁸ System teleinformatyczny, wspomagający realizację zadań powiatowych urzędów pracy.

⁹ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

z upoważnienia Starosty Powiatu Warszawskiego Zachodniego¹⁰ oraz na podstawie uchwał Zarządu Powiatu Warszawskiego Zachodniego¹¹.

(akta kontroli tom I str. 48-63)

W okresie objętym kontrolą, na realizację instrumentów pomocowych dla przedsiębiorców PUP otrzymał środki finansowe w łącznej kwocie 74 341,8 tys. zł, w tym: z Funduszu Pracy¹² – 70 444,5 tys. zł oraz ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego¹³ – 3 897,3 tys. zł, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020¹⁴ oraz Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój¹⁵. W 2020 r. na ww. zadania otrzymano ogółem 60 733,5 tys. zł (z FP – 57 224,5 tys. zł i z EFS – 3 509,0 tys. zł), a w I półroczu 2021 r. - 13 608,3 tys. zł (z FP – 13 220,0 tys. zł i z EFS – 388,3 tys. zł).

(akta kontroli tom I str. 66-68, tom II str. 271-324)

Z uzyskanej puli środków, PUP w 2020 r. wydatkował na sfinansowanie instrumentów określonych w art. 15zzb, art. 15zcc i art. 15zdd ustawy COVID-19 59 884,1 tys. zł, w tym z FP – 56 286,1 tys. zł oraz z EFS – 3 598,0 tys. zł.

W I poł. 2021 r. na finansowanie ww. instrumentów oraz na wsparcie dla przedsiębiorców określonych branż, przyznawane na podstawie art. 15zze⁴ ustawy COVID-19 oraz na podstawie § 7 rozporządzeń Rady Ministrów w sprawie wsparcia uczestników obrotu gospodarczego poszkodowanych wskutek pandemii COVID-19¹⁶, PUP wydatkował łącznie 10 025,9 tys. zł, w tym z FP – 9 777,3 tys. zł oraz z EFS – 248,6 tys. zł.

(akta kontroli tom I str. 66-68)

W kontrolowanym okresie, środki na sfinansowanie instrumentów pomocowych z FP Urząd otrzymywał na podstawie decyzji Ministra, wydawanych na wniosek Starosty¹⁷. Dofinansowanie w ramach RPO WM i PO WER otrzymywano na podstawie umów zawartych pomiędzy PUP a Wojewódzkim Urzędem Pracy w Warszawie.

(akta kontroli tom I str. 69-87, tom II str. 271-324)

Dyrektor PUP wyjaśniła, że pierwsze szacowanie kwoty niezbędnej do sfinansowania instrumentów pomocowych w ramach Tarczy Antykryzysowej przeprowadzono na podstawie liczby podmiotów istniejących na terenie powiatu. Kolejne szacowania odbywały się na podstawie liczby napływających wniosków oraz zawartych w nich kwot.

(akta kontroli tom I str. 315, 319)

Środki z FP przekazywane były do PUP na podstawie, kierowanych do Ministra, wniosków o zasilenie rachunku bankowego. Przelew środków na rachunek PUP, we wnioskowanych kwotach¹⁸, następował maksymalnie po upływie jednego dnia roboczego od zgłoszenia zapotrzebowania na środki.

¹⁰ Upoważnienia z: 2 kwietnia 2020 r. oraz 8 maja 2020 r. do realizacji zadań Starosty wskazanych m.in. w art. 15zzb, art. 15zcc, art. 15zdd ustawy COVID-19; upoważnienie z 1 lutego 2021 r. do realizacji zadań wskazanych w rozporządzeniu Rady Ministrów z 19 stycznia 2021 r. (Dz.U. poz. 152); upoważnienia z: 1 marca 2021 r. oraz 26 kwietnia 2021 r. do realizacji zadań wskazanych w rozporządzeniu Rady Ministrów z 26 lutego 2021 r. (Dz.U. poz. 371, ze zm.).

¹¹ Uchwała nr 104/2020 z 8 lipca 2020 r. oraz uchwała nr 195/2020 z 22 grudnia 2020 r. w sprawie udzielenia pełnomocnictwa Dyrektorowi PUP do realizacji zadań wskazanych w ustawie COVID-19.

¹² Dalej: FP.

¹³ Dalej: EFS.

¹⁴ Dalej: RPO WM. Umowa zawarta 24 czerwca 2019 r. dotyczyła realizacji projektu pn. „Aktywizacja osób w wieku 30 lat i więcej pozostających bez pracy w powiecie warszawskim zachodnim (III)” w okresie od 1 stycznia 2019 r. do 31 grudnia 2020 r.

¹⁵ Dalej: PO WER. Umowa zawarta 19 czerwca 2020 r. dotyczyła realizacji projektu pn. „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie warszawskim zachodnim (IV)” w okresie od 1 stycznia 2020 r. do 31 grudnia 2022 r.

¹⁶ Rozporządzenie z dnia 19 stycznia 2021 r. (Dz. U. poz. 152) oraz rozporządzenie z dnia 26 lutego 2021 r. (Dz. U. poz. 371, ze zm.); dalej: rozporządzenia COVID.

¹⁷ Wnioski składane były przez Dyrektora PUP lub jego zastępcę na podstawie pisemnych upoważnień Starosty Powiatu Warszawskiego Zachodniego. Decyzje zawierały informacje o pozytywnym zaopiniowaniu wniosku przez Marszałka Województwa Mazowieckiego.

¹⁸ Z wyjątkiem trzech przypadków, gdy PUP otrzymał środki w kwocie niższej niż wnioskowano: wniosek z 7 maja 2020 r. na kwotę 7 200,0 tys. zł – otrzymano: 4 797,4 tys. zł, wniosek z 30 czerwca 2020 r. na kwotę 8 000,00 tys. zł – otrzymano: 7 327,0 tys. zł, wniosek z 8 lutego 2021 r. na kwotę 1000,0 tys. zł – otrzymano: 560,0 tys. zł.

(akta kontroli tom I str. 69-74)

Dyrektor PUP wyjaśniła, że terminy przekazywania przez dysponenta Funduszu poszczególnych transz umożliwiały bieżącą obsługę wniosków i wypłatę przyznanej przedsiębiorcom pomocy bez opóźnień.

(akta kontroli tom I str. 315, 319)

W kontrolowanym okresie do PUP wpłynęło łącznie 15 252 wniosków¹⁹ przedsiębiorców o przyznanie wsparcia w ramach niżej wymienionych instrumentów Tarczy Antykryzysowej, z czego pozytywnie rozpatrzono i zawarto umowy w 11 295 sprawach, w tym:

- 867 wniosków²⁰ na podstawie art. 15zzb ustawy COVID-19 o dofinansowanie części kosztów wynagrodzeń pracowników oraz należnych od tych wynagrodzeń składek na ubezpieczenia społeczne w przypadku spadku obrotów gospodarczych w następstwie wystąpienia COVID-19 – zawarto 464 umowy²¹ i z tego tytułu wypłacono 16 432,3 tys. zł²²;
- 1 738 wniosków²³ na podstawie art. 15zcc ustawy COVID-19 o dofinansowanie części kosztów prowadzenia działalności gospodarczej przedsiębiorcy będącego osobą fizyczną niezatrudniającą pracowników w przypadku spadku obrotów gospodarczych w następstwie wystąpienia COVID-19 – zawarto 1 163 umowy²⁴ i z tego tytułu wypłacono 6 178,8 tys. zł²⁵;
- 10 713 wniosków²⁶ na podstawie art. 15zdd ustawy COVID-19 o jednorazową pożyczkę na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia działalności gospodarczej mikroprzedsiębiorcy – zawarto 7 923 umowy²⁷ i z tego tytułu wypłacono 39 560,1 tys. zł²⁸;
- 351 wniosków²⁹ na podstawie art. 15zze⁴ ustawy COVID-19 o jednorazową dotację ze środków FP na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia działalności gospodarczej mikroprzedsiębiorcy lub małego przedsiębiorcy określonych branż – zawarto 281 umów³⁰ i z tego tytułu wypłacono 1 405,0 tys. zł;
- 1 583 wnioski³¹ na podstawie § 7 rozporządzeń COVID o dotację na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia działalności gospodarczej mikroprzedsiębiorcy i małego przedsiębiorcy określonych branż – zawarto 1 464 umowy³² i z tego tytułu wypłacono 7 315,6 tys. zł³³.

Negatywnie rozpatrzono 3 957 (tj. 25,9%) wniosków ogółem, w tym o wsparcie na podstawie ustawy COVID-19: z art. 15zzb – 403³⁴, art. 15zcc – 575³⁵, art. 15zdd – 2790³⁶, art. 15zze⁴ – 70³⁷ wniosków oraz na podstawie § 7 rozporządzeń COVID – 119³⁸ wniosków.

(akta kontroli tom I str. 64-65, 116, 120, 123)

¹⁹ W tym w II kwartale 2020 r. wpłynęło 11 109 wniosków o udzielenie wsparcia na podstawie art. 15zzb, art. 15zcc i art. 15zdd ustawy COVID-19, tj. 72,8% wszystkich złożonych wniosków.

²⁰ W 2020 r. – 775 wniosków oraz w I poł. 2021 r. – 92 wnioski.

²¹ W tym w 2020 r. – 404 umowy oraz w I poł. 2021 r. – 60 umów.

²² W tym w 2020 r. 15 345,4 tys. zł. oraz w I poł. 2021 r. – 1 086,9 tys. zł.

²³ W 2020 r. – 1 482 wnioski oraz w I poł. 2021 r. – 256 wniosków.

²⁴ W tym w 2020 r. – 992 umowy oraz w I poł. 2021 r. – 171 umów.

²⁵ W tym w 2020 r. 5 333,6 tys. zł oraz w I poł. 2021 r. 845,2 tys. zł.

²⁶ W 2020 r. – 10 522 wnioski (w tym 479 wniosków, złożonych na podstawie art. 15zdd w brzmieniu obowiązującym do 17 kwietnia 2020 r.) oraz w I poł. 2021 r. – 191 wniosków.

²⁷ W tym w 2020 r. – 7 851 umów oraz w I poł. 2021 r. – 72 umowy.

²⁸ W tym w 2020 r. 39 205,1 tys. zł oraz z I poł. 2021 r. 355,0 tys. zł.

²⁹ W 2020 r. – 115 wniosków oraz w I poł. 2021 r. – 236 wniosków.

³⁰ W I poł. 2021 r.

³¹ Złożone w I połowie 2021 r.

³² W tym 1 276 w I połowie 2021 r.

³³ W tym 6 333,9 tys. zł. w I połowie 2021 r.

³⁴ W 2020 r. 362 oraz w I połowie 2021 r. 41 wniosków.

³⁵ W 2020 r. 464 oraz w I połowie 2021 r. 111 wniosków.

³⁶ W 2020 r. 2 579 oraz w I połowie 2021 r. 211 wniosków.

³⁷ W I połowie 2021 r.

³⁸ W tym 105 w I połowie 2021 r.

W zakresie instrumentu przewidzianego w art. 15z^{4a} ustawy COVID-19, tj. dotacji na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia działalności gospodarczej mikroprzedsiębiorcy i małego przedsiębiorcy, prowadzących sklepiki szkolne, Dyrektor PUP oświadczyła, że w okresie obowiązywania tego instrumentu do PUP nie wpłynął żaden wniosek o udzielenie wsparcia w tym trybie.

(akta kontroli tom II str. 1)

1.2. Obsługę składanych przez przedsiębiorców wniosków realizowano w oparciu o przepisy ustawy COVID-19 oraz na podstawie, udostępnianych przez ministerstwo właściwe ds. pracy³⁹ na portalu www.psz.praca.gov.pl, jednolitych zasad ubiegania się o wsparcie⁴⁰ i wyjaśnień merytorycznych resortu. Na tej podstawie ustalano również adresatów pomocy. Zgodnie z ww. wytycznymi, pracownicy PUP przyjmowali, składane przez przedsiębiorców we wnioskach o wsparcie, oświadczenia dotyczące spełnienia warunków pomocy. Oświadczenia przedsiębiorcy składali pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń. PUP nie miał obowiązku potwierdzania m.in. zadeklarowanych przez wnioskodawcę wysokości obrotów gospodarczych, od spadku których zależała wysokość przyznanego dofinansowania. W ustawie oraz wytycznych Ministerstwa nie określono również terminów rozpatrywania wniosków w ramach poszczególnych instrumentów. W PUP nie zostały wprowadzone wewnątrz regulacje, opisujące zasady weryfikacji wniosków, oświadczeń i rozliczeń składanych przez beneficjentów pomocy, jak również sposób monitorowania realizacji działań pomocowych w ramach Tarczy Antykryzysowej oraz skuteczności tych działań. Nie wdrożono także uregulowań w sprawie zasad oceny i kontroli przestrzegania przez beneficjentów warunków udzielonej pomocy.

(akta kontroli tom I str. 128, 132, 134-164, 173, 419, 422, 432-454)

Dyrektor PUP wyjaśniła, że opracowanie dodatkowej dokumentacji nie przyczyniłoby się do zwiększenia efektywności oraz jakości i tempa obsługi wniosków. Ze względu na często zmieniające się interpretacje, opisanie sposobu postępowania z wnioskami nie było uzasadnione organizacyjnie. W PUP zmian w procesie obsługi dokonywano na bieżąco, poprzez ustne ustalenia i polecenia kierownictwa Urzędu.

(akta kontroli tom I str. 129)

W kontrolowanym okresie obsługą pomocy finansowej w ramach Tarczy Antykryzysowej zajmowało się 23 pracowników Urzędu (ponad 60% kadry tej jednostki⁴¹), w tym sześć dodatkowo zatrudnionych osób w okresie od marca do lipca 2020 r., w związku z koniecznością obsługi wniosków składanych na podstawie art. 15z^{4a} i art. 15z^{4d} ustawy COVID-19.

(akta kontroli tom I str. 100-101, 211-228)

Dyrektor PUP wyjaśniła, że w sytuacji, gdy stale rosła liczba składanych wniosków, do ich obsługi kierowano kolejnych pracowników PUP, a następnie podjęto decyzję o przyjęciu nowych osób w formie zorganizowania stażu oraz zawarcia umów zlecenia. Na zatrudnienie jednego z tych pracowników PUP otrzymał środki finansowe

³⁹ W okresie objętym kontrolą zakres spraw działu praca i obsługa ministra właściwego do spraw pracy należały do zadań: Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (do dnia 6 października 2020 r.), a następnie Ministerstwa Rozwoju, Pracy i Technologii, utworzonego na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 października 2020 r. w sprawie utworzenia Ministerstwa Rozwoju, Pracy i Technologii - Dz. U. poz. 1736, dalej: Ministerstwo.

⁴⁰ W tym celu PUP wykorzystywał opublikowane na portalu:

- Zasady ubiegania się o środki Funduszu Pracy na uzyskanie pożyczki dla mikroprzedsiębiorcy.
- Zasady ubiegania się o udzielenie dofinansowania części kosztów prowadzenia działalności gospodarczej dla przedsiębiorcy będącego osobą fizyczną niezatrudniającego pracowników.
- Zasady ubiegania się o udzielenie dofinansowania części kosztów wynagrodzeń pracowników oraz należnych od tych wynagrodzeń składek na ubezpieczenia społeczne dla mikroprzedsiębiorcy, małego i średniego przedsiębiorcy.
- Zasady udzielania dotacji dla mikroprzedsiębiorców i małych przedsiębiorców określonych branż.
- Zasady udzielania dotacji dla mikroprzedsiębiorców i małych przedsiębiorców określonych branż na podstawie rozporządzenia.

⁴¹ Wg stanu na dzień 1 stycznia 2020 r. Urząd zatrudniał 36 pracowników, a według stanu na koniec 2020 r. – 37 osób.

od Starosty, zaś wynagrodzenia pozostałych osób zatrudnionych na podstawie umowy o pracę sfinansowano ze środków wygospodarowanych przez Urząd.

Z wyjaśnień Dyrektor PUP wynika ponadto, że Urząd wyznaczył dwa odrębne stanowiska do obsługi wnioskodawców o wsparcie z Tarczy Antykryzysowej, gdzie przedsiębiorcy mogli skorzystać z pomocy pracownika Urzędu przy wypełnieniu lub uzupełnieniu wniosków. W celu wydłużenia godzin obsługi interesantów pracownicy PUP pracowali w systemie zmianowym, w godzinach od 7:00 do 13:00 oraz od 13:15 do 19:15, a także w godzinach nadliczbowych. Wnioski pracownicy PUP rozpatrywali także w ramach pracy zdalnej.

(akta kontroli tom I str. 127, 130-131, 248, 253)

1.3. Szczegółowym badaniem w zakresie prawidłowości i sprawności rozpatrywania wniosków objęto losowo dobraną próbę 190 wniosków przedsiębiorców o wsparcie w ramach Tarczy Antykryzysowej, złożonych w kontrolowanym okresie w PUP, w tym 140 wniosków zaakceptowanych⁴² oraz 50 wniosków rozpatrzonych negatywnie⁴³.

Ustalono, że siedem z ww. spraw PUP rozpatrzył w dniu złożenia wniosku⁴⁴, natomiast w pozostałych przypadkach czas rozpatrywania wniosków⁴⁵ wynosił od jednego do 69 dni. W 21 przypadkach (11,1% zbadanych spraw⁴⁶) termin rozpatrzenia wniosku przez PUP wyniósł ponad 30 dni od dnia wpływu do Urzędu, z czego 13 spraw dotyczyło wniosków złożonych w początkowym okresie funkcjonowania wsparcia, kiedy liczba składanych wniosków była największa.

Na czas rozpatrywania wniosków miały wpływ m.in. braki formalne, stwierdzone podczas weryfikacji wniosków. Wówczas PUP kierował do przedsiębiorców wezwania o uzupełnienie dokumentacji, np. o przedłożenie pełnomocnictwa lub zaświadczenia z ZUS, potwierdzającego brak zaległości w opłacaniu składek. Rozpatrzenie sprawy następowało po uzupełnieniu braków.

(akta kontroli tom II str. 2-6, 54-57, 94-97, 183-185, 198-200)

Dyrektor PUP wyjaśniła, że wnioski o wsparcie rozpatrywane były według kolejności wpływu, jednak z uwagi na ich liczbę czas rozpatrywania znacznie się wydłużył. Urząd dokładał wszelkich starań, aby rozpatrzeć wnioski bez zbędnej zwłoki. Na stronie Urzędu zamieszczono m.in. informację dotyczącą wydłużonego czasu rozpatrywania wniosków o pożyczkę na podstawie art. 15zzd ustawy COVID-19.

W przypadku jednego wniosku o dofinansowanie z art. 15zcc ustawy COVID-19, którego rozpatrzenie trwało 32 dni, Dyrektor PUP wyjaśniła, że przedsiębiorca złożył w skrzynce na korespondencję z Urzędem spięte łącznie: wniosek o pożyczkę na podstawie art.15zzd oraz ww. wniosek o dofinansowanie. Dopiero w trakcie weryfikacji sprawy dotyczącej pożyczki (tj. po 24 dniach od wpływu) pracownik obsługujący sprawę zauważył dołączony drugi wniosek i wówczas przystąpiono do jego weryfikacji.

(akta kontroli tom I str. 251-252, 258-259, 295, 300, 413-415, 423)

Wnioski o wsparcie PUP weryfikował korzystając z dostępnych w systemach teleinformatycznych rejestrów, tj. z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej⁴⁷ albo z Krajowego Rejestru Sądowego⁴⁸ oraz za pomocą funkcjonalności programu Syriusz^{Std}. Weryfikację dokumentowano poprzez

⁴² W tym: po 40 spraw dotyczących wsparcia na podstawie art. 15zbb, art. 15zcc i art. 15zzd ustawy COVID-19 oraz po 10 spraw dotyczących wsparcia na podstawie art. 15zze⁴ ustawy COVID-19 oraz § 7 rozporządzeń COVID.

⁴³ Po 10 wniosków o wsparcie w trybie: art. 15zbb, art. 15zcc, art. 15zzd, art. 15zze⁴ ustawy COVID-19 oraz § 7 rozporządzeń COVID.

⁴⁴ Cztery wnioski, na podstawie których przyznano pomoc na podstawie art. 15zzd ustawy COVID-19 oraz negatywnie rozpatrzone: dwa wnioski o wsparcie z art. 15zcc i jeden z art.15zzd ustawy COVID-19.

⁴⁵ Liczony od dnia wpływu wniosku do dnia umowy.

⁴⁶ 10 wniosków zaakceptowanych (w tym: po dwa wnioski o wsparcie z art. 15zbb i art. 15zcc oraz sześć z art. 15zzd ustawy COVID-19) oraz 11 wniosków rozpatrzonych negatywnie (w tym: po cztery wnioski o wsparcie z art.15zbb i art. 15zcc, jeden z art.15zzd ustawy COVID-19 oraz dwa na podstawie § 7 rozporządzeń COVID).

⁴⁷ Dalej: CEDIG.

⁴⁸ Dalej: KRS.

załączenie do akt sprawy wydruku wpisu z CEDIG albo odpisu z rejestru przedsiębiorców KRS, a także adnotację o weryfikacji w rejestrach centralnych, z wykorzystaniem narzędzia Syriusz^{Std} lub załączając sporządzone w tej aplikacji raporty. W ww. rejestrach potwierdzano m.in.:

- zgodność danych identyfikacyjnych wnioskodawcy, tj.: NIP, Regon, nazwę, adres stałego miejsca wykonywania działalności gospodarczej albo adres siedziby;
- spełnienie warunków pomocy w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej we wskazanym okresie, tj.: przed dniem 1 marca 2020 r. albo 1 kwietnia 2020 r.⁴⁹ dla uzyskania wsparcia z art.15zzd ustawy COVID-19; na dzień 30 września 2020 r. dla wsparcia z art.15zze⁴ ustawy COVID-19; na dzień 30 listopada 2020 r. albo 31 marca 2021 r. dla wsparcia na podstawie § 7 rozporządzeń COVID;
- aktywność przedsiębiorcy na dzień złożenia lub weryfikacji wniosku;
- rodzaj przeważającej działalności wnioskodawcy wg PKD oraz jej zgodność z wymogami art.15zze⁴ ustawy COVID-19 albo § 7 rozporządzeń COVID, w przypadku wniosków o dotacje dla przedsiębiorców określonych branż.

(akta kontroli tom I str. 111-114, 165-171, 424-425,
tom II str. 4-6, 56-57, 95-97, 183, 200)

Na podstawie dostępnych w Syriusz^{Std} raportów ZUS⁵⁰ PUP weryfikował, składane we wnioskach o dofinansowanie z art. 15zzb oraz art. 15zzc ustawy COVID-19, oświadczenia w sprawie braku zaległości w opłacaniu składek na koniec III kwartału 2019 r. Jeśli według sporządzonego raportu wnioskodawca posiadał zaległości, PUP wymagał od niego dostarczenia zaświadczenia z ZUS o niezaleganiu w opłacaniu składek. W oparciu o ww. raport, PUP weryfikował również oświadczenia przedsiębiorców o zatrudnianiu pracowników objętych wnioskiem o dofinansowanie części kosztów wynagrodzeń oraz należnych od nich składek (art.15zzb). Z raportu pozyskiwano informacje o liczbie osób ubezpieczonych przez płatnika, a w przypadku rozbieżności występowało do wnioskodawcy o ich wyjaśnienie.

(akta kontroli tom I str. 111-114, tom II str. 56-57, 78-82, 95-97, 149-150, 177-178)

Natomiast informacje na temat odnotowanego spadku obrotów gospodarczych w ciągu wskazanych dwóch kolejnych miesięcy, podane przez przedsiębiorców we wnioskach o dofinansowanie, na podstawie art. 15zzb oraz art. 15zzc ustawy COVID-19 (co w myśl tych przepisów stanowiło warunek przyznania pomocy) PUP sprawdzał jedynie w zakresie prawidłowości obliczeń procentowego spadku obrotów oraz określenia adekwatnego do spadku poziomu dofinansowania. Ze względu na brak stosownych narzędzi, przed przyznaniem pomocy nie weryfikowano prawdziwości zadeklarowanej wysokości obrotów i w tym zakresie PUP opierał się wyłącznie na oświadczeniach przedsiębiorców.

(akta kontroli tom I str. 111-112, 253, tom II str. 56-57, 95-97)

Wypłata wsparcia następowała niezwłocznie po zaakceptowaniu wniosku i zawarciu umowy, nie później niż w terminie dwóch dni roboczych. W 76 zbadanych sprawach⁵¹ (54,3 %) PUP wypłacił wsparcie w dniu rozpatrzenia wniosku.

(akta kontroli tom II str. 4-6, 56-57, 95-97, 185, 200)

Jeśli przedsiębiorca wnioskował o dofinansowanie w trybie art.15zzc ustawy COVID-19, na okres dwóch lub trzech miesięcy, środki wypłacono w miesięcznych równych transzach z jednym wyjątkiem⁵², w którym dla przedsiębiorcy, który wnioskował o wsparcie na okres trzech miesięcy, dofinansowanie zostało wypłacone w łącznej kwocie za cały ten okres.

⁴⁹ Zmiana przepisu art.15zzd ust. 1 ustawy COVID-19, która weszła w życie 16 maja 2020 r. - 1 marca 2020 r. zastąpiono 1 kwietnia 2020 r.

⁵⁰ Raport ZUS U7n.

⁵¹ W tym: 19 z art.15zzb, 14 z art. 15zzc, 30 z art.15zzd, ośmiu z art.15zze⁴ oraz pięciu na podstawie § 7 rozporządzeń COVID.

⁵² Sprawa wszczęta na wniosek przedsiębiorcy nr WnCovDzG/20/0568 z dnia 28 maja 2020 r. i rozpatrzona 21 lipca 2020 r. (data umowy).

(akta kontroli tom II str. 56-57)

Z wyjaśnień Dyrektora PUP wynika, że decyzję o wypłacie całości środków podjęto ponieważ dofinansowanie przysługiwało przedsiębiorcy od miesiąca złożenia wniosku. W badanej sprawie wniosek został złożony 28 maja 2020 r. i w związku z wyjaśnieniem zalegania w opłacaniu składek w ZUS umowę zawarto dopiero w dniu 21 lipca 2020 r. i następnego dnia wypłacono dofinansowanie za cały okres, tj. od 01.05.2020 do 31.07.2020 r.

(akta kontroli tom I str. 315, 320)

W sprawach wniosków o przyznanie dofinansowania części kosztów wynagrodzeń pracowników oraz należnych od tych wynagrodzeń składek na ubezpieczenie społeczne (art.15zzb) na okres dwóch lub trzech miesięcy, przed wypłatą transzy za kolejny miesiąc, PUP pozyskiwał od wnioskodawców informacje o ewentualnych zmianach w wykazie i wynagrodzeniach pracowników, na których przyznano dofinansowanie. Zmiany beneficjent zgłaszał przesyłając do PUP zaktualizowany kalkulator dofinansowania⁵³, w oparciu o który PUP wyliczał i wypłacał kolejną transzę wsparcia.

(akta kontroli tom II str. 95-178)

We wszystkich zbadanych, negatywnie rozpatrzonych sprawach, wnioskodawcy zostali pisemnie powiadomieni o przyczynach braku akceptacji wniosku, które stanowiły m.in.: przyznanie pomocy na podstawie innego wniosku tego przedsiębiorcy, błędne wypełnienie wniosku lub niezłączenie wymaganych dokumentów, nieuzupełnienie dokumentacji we wskazanym przez PUP terminie, złożenie wniosku do niewłaściwego PUP, niespełnienie warunków wsparcia. W czterech zbadanych sprawach przeważająca działalność przedsiębiorcy wg PKD na dzień 30 września 2020 r. nie mieściła się w katalogu określonym w art. 15z⁴ ust. 1 ustawy COVID-19, zaś w dwóch kolejnych - działalność na dzień 30 listopada 2020 r. była niezgodna z § 7 ust. 1 rozporządzeń COVID.

(akta kontroli tom II str. 2-3, 54-55, 94, 183, 198-199)

1.4. Dane i oświadczenia, składane przez przedsiębiorców we wnioskach o pomoc, weryfikowano przede wszystkim w oparciu o informacje pozyskane z rejestru CEIDG, KRS oraz z programu Syriusz^{Std}. Narzędzia te wykorzystywano ponadto do monitorowania realizacji działań pomocowych oraz kontroli i oceny przestrzegania przez beneficjentów warunków udzielonej pomocy. Obsługę wniosków, w tym korespondencję z beneficjentami, prowadzono za pośrednictwem portalu Publicznych Służb Zatrudnienia – praca.gov.pl oraz platformy teleinformatycznej e-Puap. Korzystano także z elektronicznego systemu monitorowania pomocy publicznej SHRIMP, m.in. w celu ustalenia wielkości pomocy udzielonej danemu przedsiębiorcy w ramach Tarczy Antykryzysowej.

(akta kontroli tom I str. 132, 165-171, 424-425, 455-459, tom II str. 4-6, 11, 22, 42, 56-57, 69, 77, 95-97, 152-157, 185, 200)

Dyrektor PUP wyjaśniła, że na ww. platformach występowały, trwające do kilku godzin, przerwy techniczne, które uniemożliwiały pobieranie danych niezbędnych do weryfikacji wniosków i w związku z tym czas ich rozpatrywania wydłużał się.

(akta kontroli tom I str. 132-133)

Nieprawidłowości dotyczące działania systemu Syriusz^{Std} Urząd zgłaszał do wykonawcy oprogramowania, zapewniającego obsługę serwisową i jego modyfikacje. Zgłoszenia serwisowe dotyczyły m.in. problemów technicznych przy obsłudze umorzenia pożyczki w systemie, obsługi wniosków finansowanych ze środków RPO WM i PO WER, wniosków złożonych w PUP niezgodnie z właściwością.

⁵³ Sporządzone w arkuszu kalkulacyjnym imienne zestawienie pracowników, które uwzględniało m.in. przypadające na każdego pracownika kwoty dofinansowania wynagrodzenia brutto, kwoty dofinansowania składek na ubezpieczenie społeczne oraz łączną wartość dofinansowania dla przedsiębiorcy na wymienionych pracowników we wskazanym okresie.

(akta kontroli tom I str. 174, 240-244)

Z wyjaśnień Dyrektor PUP wynika, że oprogramowanie Syriusz^{Std} było wielokrotnie aktualizowane i rozszerzane o funkcje, które ułatwiały pracę oraz przyspieszały proces rozpatrywania wniosków. W początkowym okresie brak było m.in. możliwości weryfikacji, czy przedsiębiorca uzyskał wsparcie na dany cel z innego źródła i w tym zakresie Urząd opierał się jedynie na oświadczeniu wnioskodawcy. W październiku 2020 r. została wprowadzona usługa weryfikacji danych w rejestrach centralnych⁵⁴, która pozwalała ustalić czy wnioskodawca otrzymał wsparcie z innej instytucji (np. ze środków WUP, zwolnienie z opłacania składek ZUS).

(akta kontroli tom I str. 132-133, 174-175, 245)

Możliwość przeprowadzenia ww. weryfikacji potwierdzono w trakcie oględzin systemu Syriusz^{Std}. Ustalono ponadto, że program ten pozwalał na określenie sumarycznej pomocy, która została udzielona przez PUP poszczególnym beneficjentom. Pracownik PUP miał również możliwość sprawdzenia stanu realizacji wniosków, złożonych do Urzędu elektronicznie, poprzez portal praca.gov.pl.

(akta kontroli tom I str. 455-459)

Dyrektor PUP wyjaśniła, że na bieżąco monitorowała w systemie Syriusz^{Std} liczbę wniosków złożonych w ramach Tarczy Antykryzysowej do rozpatrzenia, jednak nie generowała raportów w tym zakresie. Akceptując wnioski do wypłaty, posiadała wiedzę o terminie rozpatrywania sprawy i w sytuacji, gdy rosła liczba składanych wniosków, do obsługi dokumentów kierowano kolejnych pracowników.

(akta kontroli tom I str. 248, 253)

W kontrolowanym okresie, działania monitorujące w zakresie realizacji wsparcia w ramach Tarczy Antykryzysowej podejmowano w PUP na podstawie przepisów ustawy COVID-19 i polegały one głównie na weryfikacji warunków korzystania przez przedsiębiorców z pomocy. Przed wypłatą kolejnych transz dofinansowania PUP m.in. weryfikował czy działalność jest nadal prowadzona oraz czy podmiot nie otrzymał wsparcia z innego urzędu. W przypadku dofinansowania części kosztów wynagrodzeń, na podstawie art. 15zzb ustawy COVID-19, przed wypłatą wsparcia za kolejny miesiąc, potwierdzano z przedsiębiorcą zatrudnienie pracowników objętych umową oraz wysokość ich wynagrodzeń i należnych składek na ubezpieczenie społeczne. W tym celu PUP m.in. pobierał od wnioskodawcy oświadczenia oraz zaktualizowane kalkulatory dofinansowania, a w przypadku braku zmian - sporządzano notatkę służbową.

(akta kontroli tom II str. 95-97, 105-125)

Po zakończeniu okresu, na który przyznano dofinansowanie lub od upływu którego ustawa COVID-19 warunkowała uznanie pomocy za bezzwrotną, w Urzędzie badano czy zaistniały okoliczności, wskazujące na obowiązek zwrotu otrzymanego wsparcia.

(akta kontroli tom I str. 104-106, 115, 117, 121, 124, tom II str. 4-6, 58-59, 95-97)

Z wyjaśnień Dyrektor PUP wynika, że Urząd nie występował do Ministra ani do innych organów lub instytucji z propozycjami korekt w odniesieniu do instrumentów wsparcia przewidzianych w ramach Tarczy Antykryzysowej. Jednostka nie podejmowała także działań zmierzających do identyfikacji barier w wykorzystaniu instrumentów wsparcia w latach 2020 – 2021 (I połowa). Ponadto, z uwagi na brak narzędzi, a także wytycznych czy regulacji prawnych oraz realizację zadań podstawowych, wynikających z ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, w Urzędzie nie monitorowano skuteczności działań pomocowych.

(akta kontroli tom I str. 132, 249, 254, 314, 404)

⁵⁴ Pakiet aktualizacyjny Syriusz^{Std} do wersji 2.0.53.0, który został umieszczony w intranecie Publicznych Służb Zatrudnienia 1 października 2020 r.

W okresie objętym kontrolą, PUP nie prowadził weryfikacji i/lub kontroli wsparcia udzielonego przedsiębiorcom w ramach Tarczy Antykryzysowej pod kątem wykorzystania przyznanego środków finansowych zgodnie z przeznaczeniem.

(akta kontroli tom I str. 103, 107, 118, 122-125)

Dyrektor PUP wyjaśniła, że PUP nie badał i nie kontrolował wykorzystania przez przedsiębiorców środków otrzymanych w ramach ww. wsparcia, z powodu braku wytycznych, podstawy prawnej oraz braku oznaczonego w przepisach terminu wydatkowania przyznanego środków.

(akta kontroli tom I str. 406, 409-410)

W PUP nie wdrożono wewnętrznych procedur w sprawie sposobu rozpatrywania odwołań lub reklamacji, składanych przez przedsiębiorców, w związku z realizacją pomocy udzielonej w ramach Tarczy Antykryzysowej, w tym dotyczących odmowy przyznania wsparcia. Przedsiębiorcy nie składali w tym czasie do Urzędu żadnych reklamacji, związanych z realizacją pomocy. Do Urzędu wpłynęła natomiast jedna skarga dotycząca sposobu rozpatrzenia wniosku złożonego na podstawie art. 15z⁴ ustawy COVID-19⁵⁵. Ponadto, w sprawie negatywnie rozpatrzonych dwóch wniosków o pomoc na podstawie art. 15z^b ustawy COVID-19, zostały wniesione (za pośrednictwem PUP) skargi do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego⁵⁶.

(akta kontroli tom I str. 314-315, 318-319, 325-398, 404)

Z wyjaśnień Dyrektora PUP wynika, że Urząd nie przeprowadzał analiz negatywnie rozpatrzonych wniosków w zakresie jednolitości i zasadności podejmowanych rozstrzygnięć. Dyrektor PUP wyjaśniła, że PUP na bieżąco analizował rozpatrywane wnioski, zgodnie z wytycznymi i odpowiedziami Ministerstwa.

(akta kontroli tom I str. 249, 254)

1.5. W celu ograniczenia ryzyka udzielenia wsparcia w ramach Tarczy Antykryzysowej podmiotom, które nie spełniły warunków kwalifikowalności PUP weryfikował wnioski, wykorzystując oprogramowanie Syriusz^{Std} oraz zasoby dostępnych rejestrów publicznych: CEDIG i KRS. Wnioski były sprawdzane przez pracowników merytorycznych oraz przez Dyрекcję PUP.

(akta kontroli tom I str. 249, 254, tom II str. 4-7, 18, 29, 56-57, 60-62, 76, 95-97, 103-105, 126, 186, 200-201)

Dyrektor PUP wyjaśniła, że dla zminimalizowania ryzyka nieprawidłowości wydatkowania środków publicznych, PUP korzystał ze wszystkich narzędzi i instrumentów, jakie były dostępne w danym momencie. Dyrektor PUP podjęła m.in. decyzję, aby przy wykorzystaniu funkcjonalności programu Syriusz^{Std} dokonywać weryfikacji oświadczeń składanych przez przedsiębiorców w zakresie zaległości w ZUS. Wskazała ponadto na wyjaśnienia Ministerstwa, w myśl których w przypadku powzięcia przez Urząd wątpliwości, co do prawdziwości złożonego oświadczenia, PUP mógł je zweryfikować.

(akta kontroli tom I str. 254-258, 320)

W praktyce większość oświadczeń składanych przez przedsiębiorców we wnioskach o pomoc nie była weryfikowana, ze względu na brak narzędzi umożliwiających sprawdzenie ich zgodności ze stanem faktycznym. Dotyczyło to m.in. oświadczeń: w sprawie statusu mikroprzedsiębiorcy, małego albo średniego przedsiębiorcy, o braku przesłanek do ogłoszenia upadłości, o stanie zatrudnienia w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy, o wysokości uzyskanego przychodu albo obrotów w danym okresie, o wysokości wynagrodzenia pracowników objętych wnioskiem

⁵⁵ Wniosek został złożony przez przedsiębiorcę do niewłaściwego PUP ze względu na siedzibę i stałe miejsce wykonywania działalności gospodarczej.

⁵⁶ W obu przypadkach negatywne rozpatrzenie wniosków nastąpiło w związku z otrzymaniem przez przedsiębiorców dofinansowania tych samych kosztów z innych środków publicznych tj. z Wojewódzkiego Urzędu Pracy, w ramach instrumentu określonego w art.15g ustawy COVID-19.

i należnych od niego składek na ubezpieczenie społeczne. Weryfikacji podlegały przede wszystkim oświadczenia: dotyczące prowadzenia działalności gospodarczej w danym okresie, o braku zaległości w opłacaniu składek ZUS, o liczbie osób ubezpieczonych w ZUS przez płatnika, o rodzaju przeważającej działalności według PKD.

(akta kontroli tom I str. 111-114)

W związku z obsługą wniosków o wsparcie w ramach Tarczy Antykryzysowej, PUP współpracował z Ministerstwem. Współpraca polegała na zgłaszaniu problemów i pytań przez PUP, udzielaniu odpowiedzi oraz wyjaśnień dotyczących obsługi wniosków przez ww. instytucję.

Urząd współpracował również z organami ścigania, tj. Prokuraturą Rejonową w Pruszkowie i Komisariatem Policji w Ożarowie Mazowieckim, w związku ze złożonym zawiadomieniem o możliwości popełnienia (przez cztery osoby) przestępstwa⁵⁷, polegającego na dołączeniu do siedmiu wniosków o udzielenie pożyczki na podstawie art. 15zzd ustawy COVID-19, nieprawdziwych pełnomocnictw do reprezentowania przedsiębiorców. Do dnia 15 października 2021 r., do PUP nie wpłynęła informacja o stanie sprawy i efektach działań prowadzonych przez Prokuraturę.

(akta kontroli tom I str. 174, 231-239, 249-250, 254-255, 309-310)

1.6. W 2020 r., w dokumentacji kontroli zarządczej w PUP, nie określono celów i zadań oraz nie identyfikowano ryzyk, związanych z udzielaniem wsparcia w ramach Tarczy Antykryzysowej.

(akta kontroli tom I str. 249, 255, 276-278)

Dyrektor PUP wyjaśniła, że dodatkowe zadania, związane z obsługą wsparcia, pracownicy PUP mieli powierzone na podstawie zapisu w karcie zadań i czynności dotyczącego wykonywania innych poleceń przełożonego i w tym zakresie nie modyfikowano tej dokumentacji, ponieważ zadania wynikały z sytuacji nadzwyczajnej i były powierzone czasowo.

(akta kontroli tom I str. 131, 407, 410)

W analizie ryzyka z 2021 r.⁵⁸ ujęto zadanie pn. *Ochrona miejsc prac – realizacja zadań w ramach tarczy antykryzysowej*, dla którego określono ryzyko związane z przekazaniem środków nieuprawnionemu podmiotowi oraz wypłatę świadczeń niezgodnie z obowiązującymi zasadami i przepisami. Ponadto w 2021 r., PUP przypisał czterem pracownikom Urzędu realizację zadań związanych z udzielaniem wsparcia w ramach Tarczy Antykryzysowej⁵⁹.

(akta kontroli tom I str. 255, 279-281, 286-291, 315, 319)

Dyrektor PUP wyjaśniła, że w Urzędzie nie prowadzono kontroli wewnętrznej w zakresie prawidłowości obsługi wsparcia. W PUP dokonywana była bieżąca weryfikacja złożonych wniosków, przez pracowników, którzy sprawdzali poprawność merytoryczną, a następnie zgodność pod względem formalno-rachunkowym. Kolejnym etapem było sprawdzenie wniosku przez Głównego Księgowego. Przed wypłatą środków, wszystkie pozytywnie rozpatrzone wnioski kontrolował i zatwierdzał Zastępca Dyrektora, a występujące nieprawidłowości były na bieżąco omawiane z pracownikami.

(akta kontroli tom I str. 406, 409)

⁵⁷ Zawiadomienie skierowane do właściwej Prokuratury 9 września 2020 r.

⁵⁸ Przyjętej przez Dyrektora PUP 24 lutego 2021 r.

⁵⁹ Na stanowisku ds. poradnictwa zawodowego: realizacja niskooprocentowanej pożyczki w ramach Tarczy Antykryzysowej (1 pracownik) i realizacja dotacji na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia działalności gospodarczej mikroprzedsiębiorcy i małego przedsiębiorcy w ramach Tarczy Antykryzysowej (1 pracownik); stanowisko ds. finansowo – księgowych: realizacja dofinansowania części kosztów prowadzenia działalności gospodarczej dla przedsiębiorców samozatrudnionych w ramach Tarczy Antykryzysowej (1 pracownik); stanowisko ds. programów: realizacja dofinansowania części kosztów wynagrodzeń pracowników oraz należnych od tych wynagrodzeń składek na ubezpieczenie społeczne w ramach Tarczy Antykryzysowej.

1.7. W okresie objętym kontrolą, PUP nie przeprowadzał kontroli u podmiotów (przedsiębiorców), które uzyskały wsparcie finansowe w ramach Tarczy Antykryzysowej.

(akta kontroli tom I str. 110, 420, 423)

Dyrektor wyjaśniła, że PUP w latach 2020 – I połowa 2021 nie badał i nie kontrolował u przedsiębiorców wsparcia udzielonego na podstawie ustawy COVID-19, z powodu braku wytycznych, podstawy prawnej oraz braku oznaczonego w przepisach terminu wydatkowania przyznanych środków.

(akta kontroli tom I str. 409, 423)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

W okresie objętym kontrolą PUP udzielał wsparcia finansowego w ramach Tarczy Antykryzysowej, zgodnie z ustawą COVID-19 oraz na podstawie wytycznych i wyjaśnień Ministerstwa. Urząd nie był przygotowany organizacyjnie do realizacji tych zadań, wobec czego wdrożył rozwiązania zmierzające do zapewnienia sprawnej obsługi beneficjentów. W tym celu w PUP zatrudniono nowych pracowników, a do obsługi wniosków o wsparcie skierowano ponad 60% kadry jednostki. Pomimo podjętych działań, w początkowym okresie funkcjonowania pomocy (II kwartał 2020 r.) nie udało się zapewnić niezwłocznej obsługi wnioskodawców. Wsparcie finansowe PUP wypłacał po uprzedniej pozytywnej weryfikacji wniosków, dokonanej przy użyciu dostępnych narzędzi i instrumentów, które w głównej mierze pochodziły z publicznych rejestrów CEDIG i KRS. Urząd nie posiadał jednak możliwości weryfikacji w pełnym zakresie składanych wniosków oraz oświadczeń i w konsekwencji, w odniesieniu do części warunków pomocy, opierano się wyłącznie na oświadczeniach beneficjentów. PUP nie przeprowadzał kontroli realizacji i wykorzystania wsparcia w ramach Tarczy Antykryzysowej.

OBSZAR

2. Analiza efektów udzielonego wsparcia.

Opis stanu
faktycznego

2.1. W okresie objętym kontrolą, w PUP nie prowadzono analiz dotyczących efektów wsparcia (realizowanego na podstawie kolejnych edycji Tarczy Antykryzysowej), jak również trwałości zastosowanych rozwiązań pomocowych. PUP nie wnioskował również do Ministra o wprowadzenie działań korygujących, ani nie zgłaszał propozycji korekt w instrumentach wsparcia.

Dyrektor Urzędu wyjaśniła, że brak analiz w ww. zakresie wynikał z braku wytycznych, braku instrumentarium i braków kadrowych, jak również z nawału pracy związanego ze stale zmieniającymi się przepisami, dotyczącymi nowych form pomocy, licznymi wyjaśnieniami Ministerstwa, rozpatrywaniem bardzo dużej ilości napływających wniosków beneficjentów.

(akta kontroli tom I str. 311-313, 315, 319, 404)

PUP podejmował natomiast działania, mające na celu ustalenie, czy przedsiębiorcy, którym wypłacono pomoc finansową wypełnili, wynikające z obowiązujących przepisów ustawy COVID-19 oraz z zawartych umów, warunki wsparcia. Po zakończeniu okresu, na który przyznano dofinansowanie lub od upływu którego ustawa COVID-19 uzależniała uznanie pomocy za bezzwrotną, w Urzędzie badano czy nie zaistniały okoliczności, wskazujące na obowiązek zwrotu otrzymanych środków w całości lub w części. Analizy w powyższym zakresie PUP realizował przede wszystkim wykorzystując narzędzia dostępne w systemie Syriusz^{Std} oraz dane z CEDIG oraz KRS.

W przypadku wsparcia, udzielonego na podstawie art.15zcc, art.15zdd, art. 15zze⁴ ustawy COVID-19 oraz § 7 rozporządzeń COVID, analiza polegała na ustaleniu, czy beneficjent pomocy prowadził działalność gospodarczą przez okres, na który

przyznane zostało dofinansowanie (art.15zzc) albo przez okres trzech miesięcy od dnia udzielenia pożyczki (art.15zzd) lub dotacji (art.15zze; § 7).

(akta kontroli tom I str. 166, 168, 425, tom II str. 4-6, 58-59, 185, 200)

W kontrolowanym okresie, PUP przeprowadził przedmiotową weryfikację: wszystkich umów o dofinansowanie zawartych na podstawie art. 15zzc (1 163 umowy) oraz wszystkich umów dotacji zawartych na podstawie art. 15zze⁴ (281 umów), 99,9% umów pożyczki zawartych na podstawie art. 15zzd (7 919 umów⁶⁰) oraz 26% umów dotacji zawartych na podstawie § 7 rozporządzeń COVID (tj. 333 umowy⁶¹).

W wyniku weryfikacji stwierdzono jeden przypadek równoczesnego przyznania dofinansowania na podstawie art. 15zzc ustawy COVID-19, przez inny powiatowy urząd pracy. Przedsiębiorca zwrócił otrzymane z PUP środki finansowe w kwocie 3,9 tys. zł.

Działania sprawdzające w odniesieniu do udzielonych pożyczek (art.15zzd ww. ustawy) wykazały dziewięć przypadków, w których przedsiębiorcy nie prowadzili działalności przez trzy miesiące od dnia udzielenia pożyczki, tj. nie spełniali ustawowego warunku jej umorzenia. W trzech z tych spraw, przedsiębiorcy (na wezwanie PUP) dokonali zwrotu pobranych środków wraz z odsetkami, w łącznej kwocie 15 208,29 zł. W sześciu pozostałych sprawach, pomimo przekazanych przedsiębiorcom przez PUP harmonogramów spłaty oraz skierowanych wezwań o zwrot środków, beneficjenci pomocy nie spłacili otrzymanych pożyczek i PUP skierował te sprawy na drogę postępowania sądowego.

W zakresie umów dotacji (art. 15zze⁴ ustawy COVID-19; § 7 rozporządzenia COVID) weryfikacja PUP nie ujawniła przypadków niedotrzymania warunków pomocy i konieczności zwrotu przyznanych środków.

(akta kontroli tom I str. 104-105, 108, 115, 121, 124)

Szczegółowe badanie 100 umów⁶², dotyczących przyznania wsparcia w postaci ww. instrumentów, wykazało, że weryfikacja, wykonana przez PUP przy wykorzystaniu programu Syriusz^{Std}, potwierdziła spełnienie warunków wsparcia. We wszystkich zbadanych sprawach przedsiębiorcy prowadzili działalność gospodarczą przez okres dofinansowania albo trzech miesięcy od dnia udzielenia pożyczki / dotacji. W wyniku weryfikacji, w przypadku wsparcia na podstawie art.15zzd, PUP umorzył udzielone pożyczki. Informacja o umorzeniu została udostępniona przedsiębiorcom poprzez zamieszczenie na stronie internetowej Urzędu - www.ozarowmazowiecki.praca.gov.pl – komunikatu z wykazem numerów umorzonych umów.

(akta kontroli tom II str. 4-6, 43-53)

Dyrektor PUP wyjaśniła, że decyzję o umieszczeniu ww. informacji na stronie internetowej Urzędu podjęto w związku ze stanowiskiem Ministerstwa, które w odpowiedzi na pytania powiatowych urzędów pracy poinformowało, że wybór formy i kanału komunikacji w tym zakresie pozostaje w gestii Urzędu. Wśród przykładowych rozwiązań wskazano komunikat o umorzeniu pożyczki na stronie internetowej.

(akta kontroli tom I str. 315-316, 320, 323-324)

W kontrolowanym okresie, w trzech przypadkach przedsiębiorcy dokonali zwrotu wypłaconych środków finansowych z własnej inicjatywy. Jedna sprawa dotyczyła pożyczki, otrzymanej na podstawie art. 15zzd ustawy COVID-19, którą przedsiębiorca zwrócił, w związku z zawieszeniem prowadzenia działalności gospodarczej przed upływem trzech miesięcy od przyznania wsparcia. Dwie sprawy dotyczyły dotacji,

⁶⁰ Cztery umowy nie podlegały weryfikacji, ponieważ na ich podstawie nie doszło do wypłaty pożyczki, ze względu na rezygnację ze wsparcia przez beneficjentów po zawarciu umowy.

⁶¹ Termin rozliczenia pozostałych umów (tj. trzy miesiące od udzielenia dotacji) przypadał po 30 czerwca 2021 r.

⁶² Tj. po 40 umów dotyczących wsparcia na podstawie art. 15zzc i art. 15zzd ustawy COVID-19 oraz po 10 umów dotyczących wsparcia na podstawie art. 15zze⁴ ustawy COVID-19 oraz § 7 rozporządzeń COVID.

udzielonych na podstawie § 7 rozporządzenia COVID. Beneficjenci złożyli niezgodne ze stanem faktycznym oświadczenia w sprawie procentowego spadku uzyskanego z działalności gospodarczej przychodu i po ponownym jego przeliczeniu, zwrócili pobrane środki. PUP, w związku z zapisem § 3 ust. 7 zawartych umów dotacji, pobrał również należne odsetki.

(akta kontroli tom I str. 105, 115, 126)

W przypadku dofinansowania przyznanego na podstawie art.15zzb ustawy COVID-19, analizy PUP dotyczyły ustalenia, czy beneficjent pomocy utrzymał zatrudnienie pracowników objętych umową, przez okres, na który przyznano wsparcie oraz czy nie zachodzi konieczność zwrotu niewykorzystanej części dofinansowania. Weryfikację PUP przeprowadzał na podstawie składanego przez przedsiębiorców, po upływie okresu dofinansowania, formularza rozliczeniowego do umowy⁶³. W formularzu przedsiębiorca wskazywał wysokość środków wydatkowanych na dofinansowanie wynagrodzeń pracowników i należnych od nich składek na ubezpieczenie społeczne oraz oświadczał, pod rygorem odpowiedzialności karnej, m.in.: o wydatkowaniu wskazanych kwot, zgodnie z posiadanymi dokumentami księgowymi oraz o utrzymaniu w zatrudnieniu pracowników objętych umową. Niektórzy przedsiębiorcy do formularza dołączali kalkulatory wykorzystanego dofinansowania oraz dokumenty potwierdzające wykorzystanie przyznanego środków.

(akta kontroli tom I str. 171, tom II str. 95-97)

W kontrolowanym okresie PUP przeprowadził przedmiotową weryfikację wszystkich 464 umów o dofinansowanie, zawartych na podstawie art. 15zzb ustawy COVID-19.

(akta kontroli tom I str. 115)

Szczegółowe badanie rozliczenia 40 umów o wypłatę ww. dofinansowania wykazało, że jedynie w pięciu sprawach przedsiębiorcy wraz z formularzem rozliczeniowym złożyli dodatkowe dokumenty dotyczące wykorzystania przyznanego środków⁶⁴. W pozostałych przypadkach PUP dokonał weryfikacji umów wyłącznie na podstawie informacji i oświadczeń przedsiębiorców, zamieszczonych w formularzach rozliczeniowych (17) lub załączonych do nich kalkulatorach dofinansowania (18).

(akta kontroli tom II str. 95-97)

Dyrektor PUP wyjaśniła, że zgodnie z wytycznymi Ministerstwa, w Urzędzie przyjęto, iż formą potwierdzającą zatrudnienie pracowników jest oświadczenie pracodawcy. PUP nie wymagał od przedsiębiorcy dokumentacji potwierdzającej prawidłowość wykorzystania środków finansowych (np. list płac, przelewów wynagrodzeń) i w tym zakresie również opierał się na oświadczeniu złożonym w formularzu rozliczeniowym. Wskazała ponadto, że zgodnie z ww. dokumentem, przedsiębiorca na żądanie PUP ma obowiązek dostarczenia dokumentów księgowych, potwierdzających wykorzystanie wsparcia, i w związku z tym PUP planuje przeprowadzenie kompleksowej kontroli, obejmującej weryfikację poprawności złożonych przez przedsiębiorców oświadczeń.

(akta kontroli tom I str. 419-420, 422, 426, 432)

Przeprowadzone przez PUP analizy rozliczenia ww. umów wykazały, że w 20 przypadkach przedsiębiorcy nie wykorzystali całości wypłaconego przez Urząd dofinansowania. W jednym przypadku przedsiębiorca, na podstawie złożonego rozliczenia, samodzielnie dokonał zwrotu niewykorzystanych środków. W pozostałych 19 sprawach, PUP po analizie rozliczenia, wezwał przedsiębiorców do zwrotu

⁶³ Jednolity formularz rozliczeniowy został opracowany przez Ministerstwo.

⁶⁴ W sprawach na podstawie wniosków o nr: WnCovWynP/20/0378, WnCovWynP/20/0546, WnCovWynP/20/0109 przedsiębiorcy załączyli listy płac, w sprawie nr WnCovWynP/20/0282 raporty ZUS P RCA, w sprawie nr WnCovWynP/20/0383 dokumenty dotyczące zatrudnienia pracowników oraz zwolnienia z opłacania składek ZUS.

nadwyżki. Łączna kwota zwróconych we wszystkich ww. sprawach środków wynosiła 274,5 tys. zł.

(akta kontroli tom II str. 95-97)

W kontrolowanym okresie w PUP stwierdzono pięć przypadków zwrotu środków dofinansowania przyznanego na podstawie art. 15zzb ustawy COVID-19 z inicjatywy przedsiębiorców, na skutek wypowiedzenia przez nich zawartych umów. Jako podstawę wypowiedzenia, przedsiębiorcy wskazywali powzięcie wiadomości o nienależnym skorzystaniu ze wsparcia albo błędne wypełnienie wniosku. Łączna kwota zwróconych z tego tytułu środków wynosiła 96,7 tys. zł.

(akta kontroli tom I str. 119)

Według stanu na dzień 30 września 2021 r.⁶⁵, ze 140 przedsiębiorców, których wnioski i rozliczenia objęto szczegółowymi badaniami – 133 (95%) w dalszym ciągu prowadziło aktywną działalność gospodarczą⁶⁶; sześciu zawiesiło ją; jeden został wykreślony z rejestru przedsiębiorców KRS, w związku ze zmianą formy prawnej⁶⁷.

(akta kontroli tom II str. 95-97, 185, 200, 266)

2.2. Na podstawie informacji pozyskanych⁶⁸ w trakcie kontroli z urzędów skarbowych, właściwych dla 60 beneficjentów pomocy⁶⁹ udzielonej przez PUP na podstawie art. 15zzb ustawy COVID-19, z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych⁷⁰ oraz od ww. beneficjentów, stwierdzono różnice pomiędzy danymi zadeklarowanymi przez przedsiębiorców, a podanymi przez urzędy skarbowe oraz ZUS.

Przekazane przez urzędy skarbowe dane o sprzedaży, na podstawie składanych przez przedsiębiorców deklaracji VAT, w sześciu przypadkach (10%) były zgodne z wartościami obrotów wykazanymi przez przedsiębiorców we wnioskach o wsparcie. W pozostałych przypadkach, urzędy skarbowe nie potwierdziły wysokości obrotów wskazywanych przez przedsiębiorców, w tym w 22 sprawach urzędy wskazały, że nie mają możliwości potwierdzenia wysokości obrotów zadeklarowanych przez przedsiębiorców w okresach niepokrywających się z miesiącem kalendarzowym, a w 32 sprawach urzędy podały inne wartości obrotów, niż wynikające z wniosków przedsiębiorców. Dwóch przedsiębiorców⁷¹ posiadało, na dzień złożenia wniosku, zaległości w regulowaniu zobowiązań podatkowych należnych do końca III kwartału 2019 r.

Z informacji ZUS wynikało, że spośród ww. 60 beneficjentów: 18 co najmniej w jednym z miesięcy, na które otrzymali dofinansowanie, było zwolnionych, na podstawie przepisów ustawy COVID-19, z opłacania składek ZUS, a ośmiu z nich otrzymało w tych miesiącach dofinansowanie części kosztów należnych od wynagrodzeń pracowników składek na ubezpieczenia społeczne; 43 przedsiębiorców posiadało zaległości w uregulowaniu składek, przynajmniej w jednym z miesięcy, na które PUP przyznał dofinansowanie.

(akta kontroli tom II str. 211-248, 256-258, 267-270)

Dyrektor PUP wyjaśniła, że występujące rozbieżności pomiędzy informacjami przekazanymi przez ww. instytucje, a oświadczeniami przedsiębiorców mogą wynikać z błędów jednej ze stron, zastosowania różnej metodologii obliczeń spadków obrotów lub różnych okresów ujętych w dokumentach.

(akta kontroli tom II str. 259-260, 262)

⁶⁵ Na podstawie danych z CEDiG albo w KRS.

⁶⁶ Nie byli również objęci postępowaniem upadłościowym lub w stanie likwidacji.

⁶⁷ Przekształcenie ze spółki jawnej w spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością.

⁶⁸ Na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK, za pośrednictwem Izby Administracji Skarbowej w Warszawie.

⁶⁹ Wybranych według kryterium najwyższej wartości udzielonej pomocy, w tym 40 beneficjentów, których dotyczyło badanie szczegółowe opisane w pkt 1.3. oraz 2.2. niniejszego wystąpienia.

⁷⁰ Dalej: ZUS.

⁷¹ Wnioskujących o wsparcie na podstawie wniosków: z 27 kwietnia 2020 r. nr WnCovWynP/20/0120 oraz z 28 kwietnia 2020 r. nr WnCovWynP/20/0358.

W oparciu o wyjaśnienia przedstawione przez wybranych beneficjentów ww. pomocy ustalono natomiast, że dysponowali oni dokumentami potwierdzającymi zatrudnienie lub zgłoszenie do ubezpieczeń społecznych pracowników, na których otrzymali dofinansowanie, oraz spadek obrotów gospodarczych, uprawniający do wsparcia we wnioskowanej wysokości. Do obliczenia spadku obrotów gospodarczych wykorzystywano różne dane ewidencyjne, tj. m.in. wartości przychodów ujętych w księgach rachunkowych za wybrany okres, wartości z ewidencji sprzedaży prowadzonej na potrzeby podatku od towarów i usług lub wynikające ze sporządzonej deklaracji podatkowej VAT, dane z podatkowej księgi przychodów i rozchodów. W jednym przypadku przedsiębiorca⁷² wyliczenia oparł o analizę ilości sprzedanych w danym okresie wyrobów.

W trzech przypadkach⁷³ stwierdzono, że przedsiębiorcy, którzy we wnioskach o wsparcie oświadczyli, że nie zamierzają skorzystać ze zwolnień w opłacaniu składek na ZUS, o których mowa w ustawie COVID-19, po otrzymaniu dofinansowania z PUP, zostali przez ZUS zwolnieni z opłacania należności z tytułu składek za te same miesiące. W jednej z tych spraw⁷⁴ informacje z ZUS o przyznanym zwolnieniu za kwiecień i maj 2020 r. zostały wydane 18 sierpnia 2020 r., tj. po złożeniu przez przedsiębiorcę w PUP (24 lipca 2020 r.) formularza rozliczeniowego do umowy. W pozostałych dwóch sprawach decyzje ZUS o zwolnieniu ze składek zostały wydane już po wypłacie z PUP transz wsparcia za miesiące objęte zwolnieniem⁷⁵. Beneficjenci w złożonych w PUP formularzach rozliczeniowych oświadczyli, że wydatkowali środki na pokrycie składek na ubezpieczenie społeczne pracowników.

(akta kontroli tom II str. 256-258, 333-477)

Dyrektor PUP wyjaśniła, że przed podjęciem decyzji o przyznaniu wsparcia każdy wniosek był rozpatrywany na podstawie ustawy COVID-19 oraz wyjaśnień Ministerstwa, w oparciu o dane pozyskane z rejestru CEIDG, KRS, oprogramowania Syriusz^{std}. Ustawa COVID-19 dopiero od 16 grudnia 2021 r. daje PUP możliwość pozyskiwania od instytucji publicznych informacji mających znaczenie dla oceny spełniania warunków przyznania wsparcia i prawidłowości jego wykorzystania. W związku z powyższym, na etapie weryfikacji wniosków PUP nie miał możliwości przeprowadzenia kontroli w zakresie prawdziwości złożonych oświadczeń, w szczególności w zakresie zadeklarowanego poziomu spadku obrotów. Nie miał również dostępu do danych innych instytucji publicznych np. urzędów skarbowych, celem ich weryfikacji.

(akta kontroli tom II str. 260, 262-263)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

PUP nie przeprowadził rzetelnej, opartej o dokumenty źródłowe, weryfikacji prawidłowości wykorzystania środków wsparcia przyznanego na podstawie art.15zbb ustawy COVID-19. W 35 z 40 skontrolowanych spraw, przedsiębiorcy nie przedłożyli w PUP dokumentów potwierdzających zatrudnienie pracowników, na których wypłacono dofinansowanie oraz prawidłowość wykorzystania tych środków, a PUP ich nie żądał, pomimo że zawierane umowy, w § 3 ust. 1, zobowiązywały przedsiębiorców do przedłożenia ww. dokumentacji źródłowej w terminie 30 dni po upływie okresu dofinansowania. W wyniku powyższego, weryfikację wykorzystania

⁷² Firma produkcyjna, zajmująca się wytwarzaniem słomek do napojów.

⁷³ Wsparcie udzielone na podstawie wniosków: nr z 14990/CV-19/11416616 z 27 kwietnia 2020 r., nr 14990/CV-19/11649050 z 29 kwietnia 2020 r., nr 14990/CV-19/11902710 z 4 maja 2020 r.

⁷⁴ Wniosek i umowa nr 14990/CV-19/11416616.

⁷⁵ W sprawie nr 14990/CV-19/11649050 transzę za kwiecień 2020 r. wypłacono 14 maja 2020 r., decyzja ZUS z 9 czerwca 2020 r.; transzę za maj 2020 r. wypłacono 5 czerwca 2020 r., decyzja ZUS z 23 czerwca 2020 r. W sprawie nr 14990/CV-19/11902710 transzę za maj 2020 r. wypłacono 19 maja 2020 r., decyzja ZUS z 23 czerwca 2020 r.

wsparcia w tych sprawach prowadzono wyłącznie w oparciu o oświadczenia przedsiębiorców.

(akta kontroli tom II str. 95-97)

Dyrektor PUP wyjaśniła, że PUP nie wymagał dokumentacji potwierdzającej prawidłowość wykorzystania środków, ponieważ opierał się na oświadczeniu przedsiębiorcy, które było składane pod rygorem odpowiedzialności karnej. Ponadto, mając na uwadze trzyletni okres na przeprowadzenie kontroli, chciał uniknąć dublowania działań związanych z weryfikacją poprawności rozliczenia.

(akta kontroli tom I str. 422, 432)

W odniesieniu do powyższych wyjaśnień NIK wskazuje, że obowiązkiem rozliczających się z otrzymanego wsparcia przedsiębiorców było, zgodnie z umową, przedstawienie dokumentów źródłowych, co dla PUP oznaczało prawo i obowiązek ich żądania. Weryfikacja dokumentów źródłowych na etapie składania przez przedsiębiorcę rozliczenia, pozwoliłaby wcześniej zidentyfikować ewentualne nieprawidłowości w wykorzystaniu wsparcia, a tym samym wyegzekwować zwrot środków nienależnie wypłaconych. Ponadto, ułatwiłaby racjonalne zaplanowanie terminów kontroli - w pierwszej kolejności u przedsiębiorców, których rozliczenia i dokumenty budzą wątpliwości. Wraz z upływem czasu, zweryfikowanie dokumentów i wyegzekwowanie nienależnych środków staje się trudniejsze, a często nawet niemożliwe. W związku z powyższym, biorąc pod uwagę obowiązek dbałości o środki publiczne, weryfikację rozliczeń przedsiębiorców, wyłącznie na podstawie ich oświadczeń, NIK ocenia jako działanie nierzetelne.

W trakcie kontroli, Dyrektor PUP poinformowała, że w grudniu 2021 r. Urząd rozpoczął przygotowanie do realizacji kontroli wykorzystania środków, zgodnie z zapisami zawieranych umów o dofinansowanie. Badaniem objęci mają zostać wszyscy przedsiębiorcy, którzy otrzymali wsparcie. PUP, od 28 grudnia 2021 r., sukcesywnie wysyła pisma z prośbą o dostarczenie dokumentów dotyczących prawidłowości wydatkowania przyznanego wsparcia w ramach art. 15zzb ustawy COVID-19 oraz prawdziwości złożonych oświadczeń.

(akta kontroli tom II str. 263, 265)

OCENA CZĄSTKOWA

W kontrolowanym okresie PUP, zgodnie z ustawą COVID-19, podejmował działania, weryfikacyjne w celu ustalenia, czy beneficjenci pomocy wypełnili warunki wsparcia określone w przepisach oraz zawartych umowach. Powyższe zadania PUP realizował wykorzystując przede wszystkim dane dostępne w publicznych rejestrach oraz opierając się na oświadczeniach beneficjentów. Ustalono, że w ramach poszczególnych instrumentów wsparcia, co do zasady, osiągnięto przyjęte założenia dotyczące prowadzenia działalności gospodarczej przez okres wskazany w ustawie. W zakresie wsparcia przyznanego na podstawie art.15zzb ustawy COVID-19, PUP, bazując na oświadczeniach beneficjentów i nie żądając od nich dokumentów źródłowych, nie zapewnił rzetelnej weryfikacji prawidłowości pobrania i wykorzystania środków publicznych w ramach Tarczy Antykrzysowej.

Z uwagi na brak wytycznych oraz ograniczone zasoby kadrowe, PUP nie prowadził analiz dotyczących trwałości zastosowanych rozwiązań pomocowych i ich wpływu na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzoną nieprawidłowością, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi:

- Wniosek
- o przeprowadzenie kontroli w zakresie prawidłowości pobrania i wykorzystania środków finansowych u wszystkich przedsiębiorców, którym PUP udzielił wsparcia na podstawie art. 15zzb ustawy COVID-19, a w przypadku stwierdzenia pobrania

nienależnych środków lub pobrania w nadmiernej wysokości, a także nieprawidłowego ich wykorzystania, wyegzekwowania zwrotu dofinansowania w całości lub części.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Warszawie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, 20 maja 2022 r.

Kontrolerzy
Kamila Kucharska
główny specjalista kontroli
państwowej
/-/

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Warszawie
p.o. Dyrektora
Michał Musioł
/-/

Wanda Dąbrowska
główny specjalista kontroli
państwowej
/-/

Łukasz Misiak
starszy inspektor kontroli państwowej
/-/